

Kaynak: www.suturunleri.com

Süt ve Süt Ürünleri Üretim ve Tüketimi (Türkiye ve Dünya Verilerinin Mukayeseli Analizi)

Elif Merve KAHRAMAN

Ege Ü. Fen Bilimleri Ens. Süt Teknolojisi Ana Bilim Dalı İZMİR,

Giriş:

Başta insan olmak üzere tüm canlılar yaşamak için beslenmek zorundadırlar. Beslenme kaynakları veya besin maddeleri canlıların türlerine göre farklılıklar gösterse de memeli olarak tanımlanan tüm canlılar; öncelikle anne sütü ile beslenmeye başlarlar. Bir insanın büyümesinde, gelişmesinde ve sağlıklı olarak üretken olmasında ve uzun ömürlü olmasında protein, karbonhidrat, yağ, vitamin ve minerallerin uygun miktarlarda alınması gerekir. İnsan için önemli olan bu maddeler çeşitli besin kaynaklarında bulunurlar ve buna göre besinler; et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, tahıllar, sebze ve meyveler, yağ ve şeker şeklinde gruplandırılır.

Organizmanın büyümesi ve gelişmesi için gerekli olabilecek besin öğelerinin tamamına yakınına içeren süt ve süt ürünleri; bir bakıma ana besin gurubuna dahildir ve bu yönüyle her yaşta insanın tüketmesi gereken önemli bir besin kaynağıdır.

İnsan beslenmesi ve sağlığı bakımından ana besin gurubunda yer alan süt ve süt ürünlerinin üretim ve tüketim durumu önem arz etmektedir. Ancak çeşitli nedenlerle gerek Türkiye’de gerekse Dünya ölçeğinde sağlıklı istatistiksel verilere ulaşmada güçlük çekilmektedir. Tüm güçlüklerle rağmen derlenen rakamsal bilgiler ile mevcut araştırma ve çalışmalardan hareketle genel olarak bir sonuca varmak mümkün olabilmektedir.

Sağlıklı ve dengeli beslenme yanında, değişen dünya şartlarının doğal sonucunda ortaya çıkan rekabet şartları, yeni üretim ve pazarlama teknikleri gibi nedenler gıda sektöründe ve elbette süt ve süt ürünlerinde rakamsal bilgilerin doğru bir biçimde tespitini bir bakıma zorunlu kılmaktadır. Bu verilerin bilinmesi, mukayese

ve analizlerde daha doğru sonuçların elde edilmesine ve gerek görülmesi halinde zamanında önlem alınmasına katkı sağlayacaktır.

Süt ve süt ürünleri üretimini ve tüketimini esas alan bu çalışmada; TÜİK'in son verileri yanında resmi ve özel raporlar, konuyla ilgili araştırmalar taranmıştır. Dünya ve ülkelere ilişkin verilere ise yerli ve yabancı kaynakların taranması suretiyle ulaşılmış ve elde edilen verilere göre mukayese ve analizler yapılmıştır.

Genel Olarak Süt ve Süt Ürünleri

Türk Gıda Kodeksi ve Türk Standartları Enstitüsünün (TSE) tanımına göre; inek, koyun, keçi ve mandaların meme bezlerinden salgılanan, kendine özgü tat ve kıvamda olan, içine başka maddeler karıştırılmamış ve içinden herhangi bir maddesi alınmamış, beyaz veya krem renkli sıvıya süt denir (TS 1018). Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği gereğince hazırlanan "Çiğ Süt ve İşli İşlem Görmüş Sütler Tebliği" (2000/6-RG:14.02.2000/23964) Çiğ sütü; "Bir veya daha fazla inek, keçi, koyun veya mandanın sağılmasıyla elde edilen, 40 °C' nin üzerine ısıtılmamış veya eşdeğer etkiye sahip herhangi işlem görmemiş kolostrum dışındaki meme bezi salgısı" şeklinde tanımlamıştır. Aynı tebliğde; "Yalnız süttten üretilen ve içeriğinde izin verilen katkı ve aroma maddeleri ile üretimde gerekli diğer bileşenleri içeren ürünler," süt ürünleri" olarak; miktar olarak son üründe süt ürünü veya süt bileşenlerini önemli ölçüde içeren ve içeriğindeki diğer bileşenler herhangi bir süt bileşeninin yerini tamamen veya kısmen almayan süttten elde edilen ürünler ise "süt bazlı ürünler" olarak tanımlanmıştır.

Gelişen dünya şartlarının doğal bir sonucu olarak, özellikle pek çok açıdan gelişimini tamamlamış toplumlarda gelişigüzel ya da geleneksel beslenme olgusu, yerini; yeterli ve dengeli beslenmeye, bir başka anlatımla; insan vücudunun her gün ihtiyacı olan enerji ve besin öğelerinin bu ihtiyaç miktarınca alınmasına bırakmıştır. Temel besin öğeleri içinde çok önemli bir yere sahip olan süt ve süt ürünleri yeterli ve dengeli beslenme açısından insanın bebeklikten yaşlılığa hayatının her döneminde alması gereken gıdalardandır.

Süt ve süt ürünlerini; çeşitli şekillerde sınıflandırmak mümkündür. Ancak, süt ve süt ürünleri denildiğinde ilk akla gelen içme sütü, peynir, yoğurt, kefir, ayran, tereyağı, süt tozu, kaymak gibi ürünlerdir.

Türkiye'de Süt ve Süt Ürünleri Üretimi:

Bu bölümde tamamen TÜİK tarafından derlenen ve yayımlanan süt ve süt ürünleri sonuçlarına yer verilmiştir. Dolayısıyla TÜİK tarafından yıllık olarak derlenen ve yayımlanan tür ve ırklarına göre sağılan hayvan sayısı ölçeğinde süt üretim miktarı ile aylık olarak derlenen süt ve süt ürünleri üretim istatistikleri incelenmiştir.

Tablo 2. 1 Tür ve ırklarına göre süt üretimi (Bin Ton)

Açıklama	2008	2009	2010	2011
Siğir (Kültür, Melez, Yerli)	11 255	11 583	12 419	13 802
Koyun (Merinos ve Yerli)	747	734	817	893
Keçi (Kıl ve Tiftik)	210	192	273	321
Manda	31	33	35	40
Toplam	12 243	12 542	13 544	15 056

Kaynak: TÜİK, 2012

2011 yılında 15 Milyon ton olarak gerçekleşen toplam süt üretiminde bir önceki yıla göre % 11,2 oranında artış meydana gelmiştir. Toplam süt üretiminin % 91,7'si Siğir sütü, % 5,9'u Koyun sütü, % 2,1'i Keçi sütü ve % 0,3'ü Manda sütüdür (Tablo 2. 1).

Tablo 2. 1 de yer alan verilerin sağılan hayvan sayıları itibariyle detaylandırılmış durumuna yer verilen tablo (Tablo 2. 2) incelendiğinde ise son dört yıllık zaman diliminde, 2009 yılı istisna edildiğinde sağılan hayvan sayısında bir önceki yıla göre sürekli artış meydana gelmiştir. Her ne kadar geçici veriler olsa da 2011 yılında bu sayı bir önceki yıla göre % 10, 3'lük, 2008 yılına göre ise % 23,1 oranında bir artışla 19 396 bin başa ulaşmıştır.

Toplam sağılan hayvan sayısı itibariyle 2008 yılında hayvan başına 777 kg/Yıl olan süt üretimi, 2009 yılında sağılan hayvan sayısındaki azalmaya rağmen 814 kg/Yıla çıkmış, ancak takip eden yıllarda 780 kg/Yıl civarında gerçekleşmiştir.

Tablo 2. 2 Tür ve ırklarına göre sağılan hayvan sayısı (SHS) ve süt üretim miktarı

Açıklama		2008	2009	2010	2011
Koyun (Yerli)	SHS (Baş)	9 224 076	8 963 064	10 070 029	10 998 040
	Süt (Ton)	726 894	712 784	792 122	865 577
Koyun (Merinos)	SHS (Baş)	418 094	444 802	513 579	563 103
	Süt (Ton)	19 978	21 435	24 710	27 245
Keçi (Kıl)	SHS (Baş)	1 937 387	1 778 420	2 516 200	2 968 157
	Süt (Ton)	207 385	190 286	270 476	318 273
Keçi (Tiftik)	SHS (Baş)	60 302	52 393	66 339	64 954
	Süt (Ton)	2 185	1 924	2 335	2 315
Siğir (Kültür)	SHS (Baş)	1 385 730	1 470 886	1 626 412	1 868 274
	Süt (Ton)	5 380 715	5 713 004	6 309 065	7 239 644
Siğir (Melez)	SHS (Baş)	1 665 189	1 686 064	1 787 012	1 962 713
	Süt (Ton)	4 520 465	4 585 859	4 861 835	5 341 224
Siğir (Yerli)	SHS (Baş)	1 029 324	976 198	948 417	930 155
	Süt (Ton)	1 353 996	1 284 450	1 247 644	1 221 560
Manda	SHS (Baş)	31 440	32 361	35 362	40 218
	Süt (Ton)	31 422	32 443	35 487	40 372
TOPLAM	SHS (Baş)	15 751 542	15 404 188	17 563 350	19 395 614
	Süt (Ton)	12 243 040	12 542 185	13 543 134	15 146 210

Kaynak: TÜİK, 2012 (Tablodaki 2011 verileri geçicidir. Kesin rakamlar için bak. Tablo 2. 1)

Kaynak: gidateknik.com

TÜİK tarafından aylık olarak yayımlanmakta olan süt ve süt ürünleri üretim istatistikleri, toplanan süt ve üretilen süt ürünlerini tespit etmek üzere çiğ sütü girdi olarak kullanan sanayinin NACE Rev. 2'ye göre 10.51 başlığı altında faaliyet gösteren entegre süt işletmelerinden derlenmektedir. Bu çerçevede, süt ve süt ürünleri üretimine ilişkin en son aylık verilerin yer aldığı tabloda (Tablo 2. 3) 2012 yılının Ekim ayı ile aynı yılın bir önceki ayı kıyaslandığında;

Toplanan inek sütü miktarında % 2,1; Peynir üretiminde % 4,6; Yoğurt üretiminde % 5,4 ve Ayran üretiminde % 5,4 oranında azalma meydana gelmiştir. Ancak içme sütü üretiminde aynı dönem itibarıyla % 5,5 oranında artış gerçekleşmiştir. Ancak, diğer ayların mukayesesinde bir önceki yıla nazaran bazı istisnalar dışında önemli artışlar tespit edilmektedir.

Kaynak: foodsektor.com

Tablo 2. 3 Süt ve Süt Ürünleri Üretim Miktarı (Ton)

Aylar	Yıllar	Toplanan İnek Sütü	İçme Sütü	Peynir	Yoğurt	Ayran
Ocak	2011	561 528	105 210	39 086	75 280	33 192
	2012	634 347	119 791	43 648	80 043	34 070
Şubat	2011	545 628	94 310	39 456	72 348	30 127
	2012	631 126	110 626	44 996	78 926	35 218
Mart	2011	627 661	106 083	45 797	83 682	37 531
	2012	714 940	122 311	49 035	86 450	41 319
Nisan	2011	646 642	101 191	46 385	81 706	38 590
	2012	727 769	120 814	50 187	88 028	43 797
Mayıs	2011	699 108	99 955	51 876	88 211	41 331
	2012	782 621	116 390	55 100	94 436	48 338
Haziran	2011	636 494	84 730	48 556	90 773	42 426
	2012	727 805	86 616	52 146	94 977	47 140
Temmuz	2011	591 864	69 306	45 598	96 171	44 176
	2012	695 081	80 927	52 021	101 999	43 002
Ağustos	2011	566 044	91 686	41 895	91 762	32 103
	2012	641 380	96 186	45 329	90 856	42 566
Eylül	2011	537 872	89 736	39 715	90 459	44 289
	2012	596 746	95 463	44 337	89 076	47 206
Ekim	2011	543 655	101 441	41 339	82 173	40 648
	2012	587 015	100 750	42 313	84 265	44 670
Yıllık	2011	7 073 739	1 164 748	518 850	1 006 791	459 075
Toplam	2012*	6 741 830	1 049 873	479 111	889 056	427 327

Kaynak: TÜİK, 2012 (* 10 aylıktır.)

Yıllık olarak bakıldığında ise 2011 yılında toplanan süt miktarı 7 073 739 ton ile bir önceki yıl rakamı olan 6 745 011 tona (TÜİK) göre % 4,8 oranında artmıştır. Bu artışın yılın gerçekleşen on aylık verileri dikkate alındığında 2012 yılında da süreceği görülmektedir. Toplanan inek sütü miktarında % 13,2 gibi önemli bir artış meydana gelmiş, diğer süt ürünlerinde de önemli oranlarda artış meydana gelmiştir (Tablo 2. 4).

Tablo 2. 4 Süt ve Süt Ürünleri Üretim Miktarı 2012-2011 İlk On Aylık Mukayese(Ton)

Açıklama	2011 İlk On Ay	2012 İlk On Ay	Değişim (%)
Toplanan İnek Sütü	5 956 497	6 741 830	13,2
İçme Sütü	943 648	1 049 873	11,2
Peynir	439 703	479 111	8,9
Yoğurt	852 563	889 056	4,2
Ayran	384 414	427 327	10,9

Diğer taraftan 2011 yılında üretilen inek sütü miktarı 13 802 Bin ton (Tablo 1.1) olarak gerçekleşmiş olduğuna göre, bu süttün yaklaşık % 51,2'si olan 7 074 Bin Ton süt (Tablo 2.3) entegre işletmeler tarafından işlenmiştir.

Tablo 2. 5 Süt ve Süt Ürünleri Üretim Miktarlarında 2011-2012 İlk On Aylık Değişim (%)

Aylar	2012-2011 Değişim (%)				
	Toplanan İnek Sütü	İçme Sütü	Peynir	Yoğurt	Ayran
Ocak	13,0	13,9	11,7	6,3	2,6
Şubat	15,7	17,3	14,0	9,1	16,9
Mart	13,9	15,3	7,1	3,3	10,1
Nisan	12,5	19,4	8,2	7,7	13,5
Mayıs	11,9	16,4	6,2	7,1	17,0
Haziran	14,3	2,2	7,4	4,6	11,1
Temmuz	17,4	16,8	14,1	6,1	-2,7
Ağustos	13,3	4,9	8,2	-1,0	32,6
Eylül	11,5	6,4	11,6	-1,5	6,6
Ekim	8,0	-0,7	2,4	2,5	9,9

Kaynak: TÜİK, 2012

Tablo 2. 5'de yer alan veriler ışığında 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin ilk on aylık dönemlerin mukayesesine yer verdiğimiz Tablo 2. 4 incelendiğinde, muhtemeldir ki mevsimsel nedenlerden kaynaklı birkaç istisna dışında ayların tamamında tüm ürünlerde bir önceki yıla göre artış meydana geldiği görülmektedir.

Dünyada Süt ve Süt Ürünleri Üretimi:

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE) tarafından hazırlanan "Süt ve Süt Ürünleri, Durum ve Tahmin 2011-2012 Raporu" verilerine göre; 2010 yılında dünya sığır varlığı bir önceki yıla oranla % 3 azalarak 277.818 bin baş olmasına rağmen, dünya toplam süt üretimi bir önceki yıla göre % 1,5 oranında artışla 512.708 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya süt arzı ve süt kullanımındaki artış yanında, süt ürünlerinden peynir, süt tozu ve tereyağı üretim, toplam arz ve kullanımında da artış meydana gelmiştir.

Söz konusu Raporda yer alan verilere göre dünya toplam süt üretiminin % 86'sını inek sütü oluşturmuştur. Yıllar itibariyle dünya süt ve süt ürünleri üretim miktarına yer verilen tablo (Tablo 3. 1) incelendiğinde; 2010 yılında süt ve süt ürünlerinin üretiminin tamamında bir önceki yıla oranla artış meydana gelmiştir. Ancak üretim miktarlarına ilişkin veriler bazı kaynaklarda farklılıklar gösterebilmektedir. Örnek vermek gerekirse Ulusal Süt Konseyi 2011 İstatistik yayımında; çeşitli kaynaklara atıfla dünya süt üretimi 2008 yılında 700, 2009 yılında 709, 2010 yılında 721, keza dünya inek sütü üretimi 2008 yılında 586, 2009 yılında 592, 2010 yılında 601 Milyon ton olarak yer almıştır. Bu durum sağlıklı mukayese yapılmasını zorlaştırmaktadır.

Tablo 3. 1 Dünya Süt ve Süt Ürünleri Üretimi (Bin Ton)

Açıklama	2008	2009	2010	2011*
Toplam Süt Üretimi	502 033	504 990	512 708	523 247
Toplam İnek Sütü	434 954	435 520	440 332	448 515
Peynir Üretimi	14 303	14 413	14 792	14 954
Süt Tozu Üretimi	3 803	3 559	3 667	3 834
Tereyağı Üretimi	8 439	8 626	8 750	8 896

Kaynak: TEPGE * Tahmin

Ulusal Süt Konseyi (USK) İstatistiklerine (2012) göre; dünyada 2010 (Yayında 2011 olarak yer almış) yılında sanayiye aktarılan inek sütünde % 2,1 oranında artış meydana gelmiştir (Şekil 3. 1).

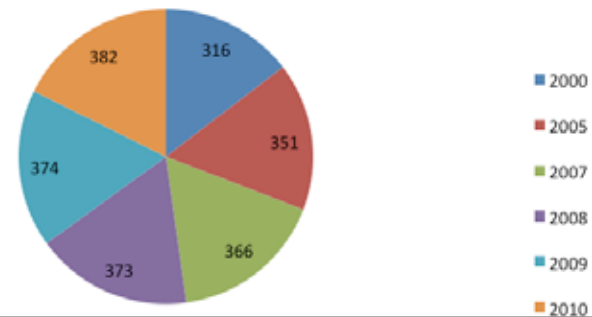
Ambalajlı Süt Ürünleri Sanayicileri Derneği'nin (asüd) 2010 Yılı Dünya ve Türkiye Süt Endüstrisi Raporunda, diğer tespitler yanında özetle;

- Dünya süt üretiminde büyümenin 2009 yılında yavaşladığı, Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) dünya süt üretiminde artış beklentisinin % 1,8 olduğu ve bu büyümenin yaklaşık % 90'nın Asya'dan kaynaklanacağı,
- İnek sütünün dünya süt üretimindeki payının halen % 84 olduğu,
- 2009 yılı verilerine göre manda sütü üretiminin, inek sütünden çok daha hızlı artış gösterdiği,
- Dünya tereyağı ve diğer süt yağları üretimin yaklaşık 9,5-10 milyon ton, peynir üretiminin yaklaşık 20 milyon ton, süt tozu üretiminin yaklaşık 4 milyon ton, yağsız süt üretiminin ise yaklaşık 4 milyon ton olacağı tahmin edildiği,
- 2009 yılında yaklaşık 6,83 milyar kişi olarak tahmin edilen dünya nüfusuna göre kişi başına süt tüketiminin 103,0 kg olduğu, tespit edilmiştir (asüd, 2010).

Kaynak: hayvanresim.com

Grafik 3. 1 Sanayiye Aktarılan İnek Sütünde Global Değişim (Milyon Ton)

Kaynak: USK, 2012

Dünyada endüstriyel peynir üretimi 20 milyon ton üzerinde olup, bunun % 80'i inek sütünden endüstriyel olarak üretilmektedir. Toplam peynir üretiminin % 70'i Avrupa ve Kuzey ülkelerinde gerçekleştirilmektedir (USK, 2012).

Avrupa Birliği (27 ülke) ve ABD'de yıllar itibariyle inek peyniri üretimi aşağıda gösterilmiştir (Tablo 3. 2). 2010 yılında peynir üretiminde gerçekleşen büyüme, bir önceki yıldaki büyüme oranından yüksek gerçekleşmiştir. Büyümede en büyük paya sahip ülkelerde gerçekleşen büyüme oranları Güney Amerika ve Brezilya % 5,5; Arjantin % 4,1; ABD % 3,4 ve AB % 2,9'dur (USK, 2012).

Tablo 3. 2 AB ve ABD İnek Peyniri Üretimi (Milyon Ton)

Yıllar	AB-27	ABD
2000	7,2	3,7
2005	7,9	4,2
2007	8,3	4,4
2008	8,3	
2009	8,3	4,6
2010	8,5	4,7

Türkiye'de ve Dünyada Süt ve Süt Ürünleri Tüketimi

Yukarıda yer alan tablolar incelendiğinde de görüleceği üzere 2011 yılında Türkiye'de 20 milyon civarında hayvan sağıldığı ve sağılan bu hayvanlardan 15 milyon ton civarında süt elde edildiği anlaşılmaktadır. Elde edilen sütün ise ancak 7 milyon tonunun çeşitli işletmelerce işlenmek üzere toplandığı, toplanan sütün 1,164 bin tonunun içme sütü olarak üretilip, tüketime arz edildiği görülmektedir. Her ne kadar tüketime ilişkin veri azlığı olsa da bu göstergeler dahi Türkiye'de gerek içme sütü gerekse diğer süt ürünleri tüketiminin hayli düşük olduğunu göstermektedir.

Türkiye’de süt ve süt ürünleri tüketimine ait son veriler Tarımsal Ekonomik Araştırma Enstitüsüne ait 2007 yılında hazırlanmış bir rapora dayanmakta olup, 2009 yılına ilişkin veri bulunmamaktadır. Bu veriler (Tablo 5. 1) asüd raporunda incelenmiş olup, verilerin; 2006 yılına kadar toplam süt üretiminin nüfusa bölünmesiyle elde edilen sonuçlarla uyumlu olduğu, ancak takip eden yıllarda üretimin artmasına rağmen bu uyumun aynı tutarlılıkta sürmediği tespiti yapılmıştır (asüd, 2010). 2011 yılında üretilen toplam süt miktarı olan 15 506 bin tonun (Tablo 2. 1) tamamını bire bir kullanma imkanı olmamasına rağmen bu süt miktarını; toplam nüfusa böldüğümüzde (**TÜİK 2011 sonu: 74.724.269**); kişi başına düşen yıllık süt miktarı yaklaşık 208 kg olmaktadır.

Tablo 5. 1 Türkiye’de Süt ve Süt Ürünleri Tüketimi (Kişi/Kg/Yıl) (süt eş değeri olarak)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2008
İçme sütü	18,93	19,56	20,55	20,58	21,72	23,22	23,78	24,45	26,02
Peynir	77,07	72,80	61,48	79,61	78,31	78,31	81,99	84,00	85,41
Yoğurt/Ayran	27,80	26,25	22,17	28,71	28,24	28,80	29,57	30,29	30,80
Tereyağı	18,95	17,90	15,12	19,58	19,26	19,64	20,16	20,66	21,00
Dondurma	1,13	1,33	1,09	1,46	1,43	1,45	1,49	1,52	1,54
Süt tozu	1,39	1,06	0,92	1,15	1,14	1,17	1,20	1,23	1,26

Kaynak: asüd, 2010; (*) Tahmin, (**) Öngörülen.

Diğer taraftan TEPGE 2011-2012 raporundaki verilerden hareketle tarafımızdan oluşturulan aşağıdaki tabloda (Tablo 5. 2) Türkiye’de bazı süt ürünlerinin yurtiçi kullanım/tüketim miktarlarına yer verilerek, okuyucunun tüketim hakkında genel olarak da olsa bilgilenebilmesi amaçlanmıştır.

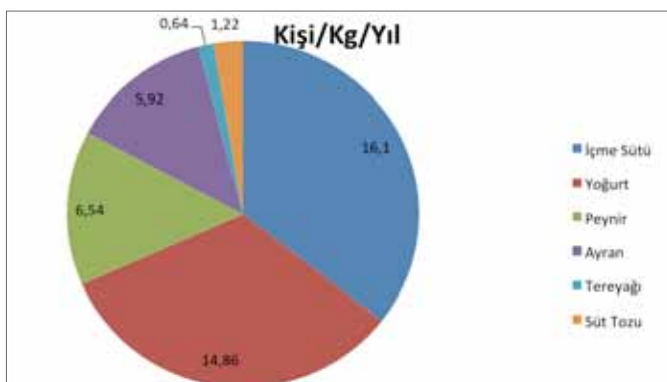
Tablo 5. 2 Türkiye’de Bazı Süt Ürünlerinin Yurtiçi Tüketim Miktarı (Ton)

Yıllar	İçme Sütü	Peynir	Süt Tozu	Yoğurt	Ayran	Tereyağı
2007	1.046.088	221.570	37.411	717.862	241.405	27.529
2008	1.110.659	243.873	42.195	750.929	263.898	32.183
2009	1.166.786	254.545	63.128	769.150	281.248	42.811
2010	1.157.451	451.406	73.723	899.421	393.681	44.234
2011*	1.180.242	469.878	83.711	1.007.939	417.448	46.145
2012**	1.203.402	488.999	91.135	1.110.545	442.570	48.151

Kaynak: TEPGE 2011-2012 Raporundaki verilerden hareketle tarafımızdan oluşturulmuştur. (*) Tahmin; (**) Öngörü

Tablo 5. 2 deki 2012 yılı için öngörülen verilerden yola çıkarak hesaplanan kişi başı (TÜİK 2011 yılsonu nüfusuna göre) tüketim miktarı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir (Grafik 5. 1). Ulaşılan sonuçların, süt eş değerini gösteren Tablo 5. 1 ile mukayese edilmesi; çok uygun olmaz, ancak grafikte gösterilen miktarların her ne kadar 2010 yılına ait olsa da ülkeler bazında tüketim değerlerine yer verilen Tablo 5. 3 ile mukayese edilmesi daha uygun olur.

Grafik 5. 1 Türkiye’de Bazı Süt Ürünlerinde Kişi Başı Tüketim Miktarı (2012)

Kaynak: TEPGE 2011-2012 Raporundaki verilerden yola çıkılarak tarafımızdan hesaplanmıştır.

Dünya süt tüketimi hakkında genel anlamda bilgilenecek amacıyla; TEPGE tarafından hazırlanan Raporda (2011-2012) yer alan veriler yardımıyla hazırlanan aşağıdaki tabloda (Tablo 5. 3) seçilmiş bazı ülkelerde 2010 yılı itibarıyla kişi başına süt ve süt ürünleri tüketimine yer verilmiştir.

Tablo 5. 3 Bazı Ülkelerde 2010 Yılında Tüketilen Süt ve Süt Ürünleri (Kişi/Kg/Yıl)

Ülkeler	İçme Sütü	Tereyağı	Peynir	Süt Tozu
Arjantin	48,46	0,99	12,14	1,72
Avusturya	108,14	3,15	9,95	1,27
Brezilya	49,86	0,41	3,18	2,68
Kanada	91,54	2,67	9,22	Veri Yok
Çin	12,35	0,11	0,25	" "
AB	66,99	3,91	13,03	0,64
Hindistan	40,81	3,65	Veri Yok	Veri Yok
Japonya	33,74	0,64	1,90	Veri Yok
Meksika	40,11	2,00	2,62	1,41
Rusya	87,72	3,07	5,35	0,71
İsviçre	97,60	5,97	19,29	Veri Yok
ABD	88,98	2,30	14,94	Veri Yok

Kaynak: TEPGE

Süt sektörü ile ilgili bir değerlendirmede de belirtildiği üzere, özellikle ülkemizde süt ve süt ürünleri tüketiminin artırılması için sütün kaynağı olan hayvanların sağlıklı şartlar altında beslenmesi; süt üretimini artırıcı politikaların devlet politikası haline getirilmesi; üretim işletmelerinin sağlıklı şartlarda olması ve denetimin yapılması; üretilen süt ve süt ürünlerinin sağlıklı şartlarda ve denetim altında tüketiciye ulaştırılması (Ziraat Odaları, 2012) yanında tüketiciler; süt ve süt ürünleri tüketiminin beslenme ve sağlık açısından önemi konusunda bilinçlendirilmelidir.

Sonuç

Gerçekten bugün gelinen nokta itibarıyla sağlık profesyonelleri tarafından da önerilen süt ve süt ürünlerinin insan sağlığı ve beslenmesi açısından önemi dikkate alınarak, bu ürünlerin gerek üretim gerekse tüketim aşamaları ve bunlara ilişkin uygulamalar yeniden gözden geçirilmelidir. İlgili Kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sanayi işbirliği ile yeni politikalar geliştirilerek kaliteli ve sağlıklı üretim teşvik edilmeli, süt ve süt ürünlerinin tüketiciye ulaşması ve tüketicinin bilinçlendirilmesi yönünde gereken tedbirler alınmalıdır. Özellikle istatistiksel verilerin derlenmesine yönelik çalışmalar üzerinde durulmalıdır. TÜİK tarafından halihazırda yürütülmekte olan veri derleme kapsamına; tüketime ilişkin veriler dahil edilerek, ürünler detaylandırılmalıdır.

Kaynaklar

Asüd; Ambalajlı Süt Ürünleri Sanayicileri Derneği, 2010 Dünya ve Türkiye Süt Endüstrisi Raporu, Ankara, 2011.

TEPGE; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, Süt ve Süt Ürünleri, Durum ve Tahmin 2011-2012 Raporu.

TÜİK; Türkiye İstatistik Kurumu, Süt Ürünleri Üretim İstatistikleri, www.tuik.gov.tr, Son erişim: 15.12.2012

Ulusal Süt Konseyi (USK); Dünya ve Türkiye Süt Sektörü İstatistikleri 2011, Ankara, 2012.

Ziraat Odaları Dergisi, Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yayını, Süt Sektörü, Yıl: 4, Sayı: 38, Şubat, 2012.